

VENIM A ENFRONTAR-NOS CONTRA
L'ENEMIC DEL POBLE: A REPTAR EL DESPOTA;
A ENVESTIR EL CACIC; A ESCOPIR-LQS
HIA LA CARA SI ÉS PRECÍS. VENIM
A DIR ALS CAVERNÍOLS DE TOTA
NISSAGA QUE LA SEVA DOMINACIÓ
HA ACABAT PER LA FERMA
VOLUNTAT DE'S HOMES LLIURE

La Rosa dels Vents

Publicació de debat llibertari als Països Catalans

- 2 Editorial: L'estat de les coses dels estats
- 3 Migrant les culpes (Oriol Rigola)
- 5 Cap a una estratègia, fonamentada i actualitzada, d'alliberament nacional als PPCC (Félix Rodrigo Mora)
- 8 L'autogestió del nostre temps com a element reivindicatiu (Miguel Angel Torrijos)
- 10 Del roig, el negre, i el roig i negre de les banderes (Fèlix Llop)
- 12 L'anarquisme - de la doctrina a l'acció - fragments (Daniel Guerin)
- 13 Ressenya: "Contra l'imperialisme lingüístic. A favor de la linguodiversitat" (Gerard Sesplugues)

Número 3

Època II

11 setembre 2010

L'estat de les coses dels estats

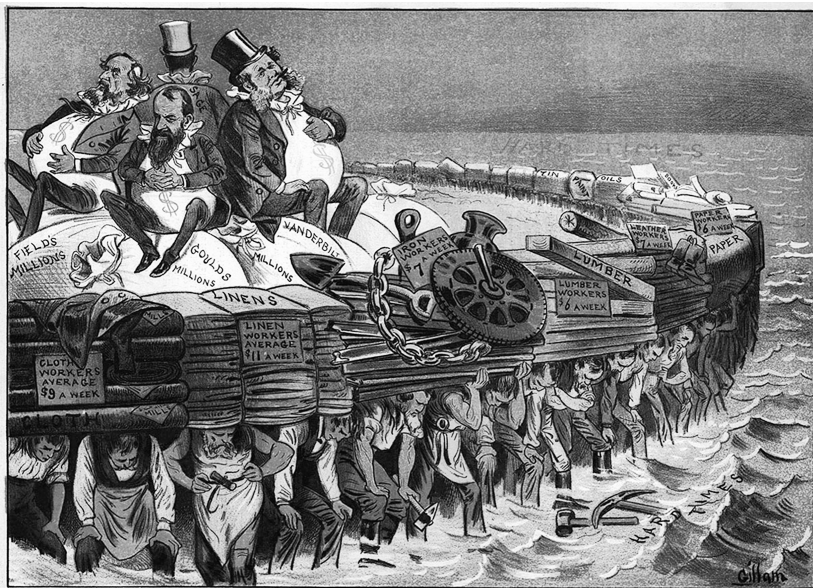
En 1976, Habermas descrivia 4 tipus de crisi que, relacionades entre elles s'anaven desenvolupant igual que cauen les peces de dominó. Aquestes crisis, son degudes al mal funcionament entre les relacions dels diferents sistemes que imperen en l'Estat. Així doncs, tenim el sistema socio-cultural (la població i les seves interrelacions) que depèn del sistema polític-administratiu i que alhora alimenta al sistema econòmic amb la força de treball de la població.

Actualment aquest cercle, està ben trencat. El sistema polític-administratiu respon a les directrius del sistema econòmic mundial (FMI, OCDE, BM) i deixa de banda al gran grup que conforma el sistema socio-cultural, doncs el que importa és fer cada cop més i més diners i no la societat en si. Ens trobem en la Dictadura del Capital que immers en aquesta època de crisi econòmica ha provocat la crisi de racionalitat dels que ens governen (rebaixant els drets socials amb la nova reforma laboral o permeten que Lladres de guant blanc facin allò que els

hi plagui sense cap repercussió, doncs es poden pagar sobradament l'estada a la presó i continuar fent el que feien dins els seus xalets de luxe).

Com diu Habermas, el nostre Estat està immers en una crisi de legitimitat, els hi ho demostrarem en la vaga general del proper 29 de setembre, doncs no han estat capaços de fer bé la seva feina. Però hem de caure en la quarta crisi citada per Habermas, la que correspon a la crisi motivacional? Al nostre parer, no hauríem de perdre la motivació, doncs hem d'intentar que això que ens passa no torni a passar.

Una possible solució motivadora: la revolució social, trencar aquest cercle del benestar social fent que el sistema polític-administratiu sigui part del sistema socio-cultural, autogovernar-nos nosaltres mateixos i d'una vegada per totes controlar des de la base tot allò que ens afecta mitjançant assemblees, cooperació i autogestió social.

La Rosa dels Vents

Publicació de debat llibertari als Països Catalans

Si vols col·laborar amb La Rosa dels Vents, ja sigui distribuint, escrivint, traduint, anunciant-te o fent una subscripció solidària... possat en contacte amb nosaltres a:

La Rosa dels Vents

CSA Can Vies

C/ Jocs Florals, 42

08014 Sants, BCN

O via correu electrònic enviant-nos un correu a:

rosadelsvents@gmail.com

Migrant les culpes

Tot està preparat per assenyalar als culpables de tots els nostres problemes, com sempre, les culpes seguiran la premissa habitual de... tirar pilotes fora. El nou Concili de Clermont ha demanat contra ells una nova croada i nous caps de turc, la Sacro Santa Inquisició Espanyola es prepara per dictar el nou Decret de l'Alhambra¹ per a la seva expulsió, mentre l'estat ja ha aixecat nous Palau de Les Missions² per a recloure'ls en espera de la resolució.

Cal pensar les directives a seguir, començant per determinar doncs els límits geogràfics que ens serviran per discernir entre autòctons i forans. Cal determinar sobre els barems a seguir per determinar la puresa de la sang, potser per anàlisi de sang o potser una comprovació genealògica per conèixer quantes generacions prèvies d'arrelament té l'individu. Caldrà afegir tot un seguit d'excepcions a la norma, tals com esportistes d'elit, empresaris de bon veure, dissenyadors d'alt standing, noblesa diversa, grans inversors i turistes benestants, etc. Així que si ens posem a analitzar i qüestionar com estem desgranant la població veiem que els barems utilitzats en aquesta no són més que la selecció de les classes més desfavorides. Serà sobre elles sobre qui cauran les culpes de la manca de llocs de treball, de l'augment de la delinqüència, la marginalitat, la brutícia, etc.; en resum, els culpables de tots els mals. Algun dia van ser els bàrbars, en altres moments els jueus, també hi trobem els africans, i últimament els musulmans.

M'agradaria plantejar tota una heretgia respecte aquesta solució reiterativa històricament quan als que manen les coses els hi van mal dades.

Anem a assenyalar els veritables culpables de l'actual situació: els responsables dels tancaments d'empreses, de les pèrdues de llocs de treball, de les reduccions salarials, de les retallades de drets laborals, de les retallades de drets socials, de l'especulació

amb l'habitatge, de la corrupció política, del revisionisme històric, del canvi climàtic, dels beneficis de la banca pagats pels governs, dels sous astronòmics dels directius corporatius, de les guerres pel control del petroli, de l'opi o de la coca, de la manipulació i la censura dels mitjans de comunicació, etc.

M'agradaria trobar una balança on poder comparar el grau de responsabilitat en la situació actual que té cadascun d'aquests grups. Crec que clarament la balança s'inclinaria cap al segon grup, que casualment acostuma a ser el que assenyala el primer com a culpable.

Hem arribat doncs al taló d'Aquil·les del sistema actual. Segons la teoria marxista sobre la crisi, aquestes es repeteixen periòdicament (Marx deia cada vuit anys i mig) i marquen els cicles econòmics que poden interpretar-se com a intervals de desenvolupament i creixement. Aquestes crisis acostumen a fer reeixir allò que es coneix com a Darwinisme Social, on un grup social acostuma a ser l'escollit per viure en la terra promesa però per altra banda els altres són condemnats a l'ostracisme. Tot i que, quan arribi la recuperació de la plusvàlua i hi hagi un nou canvi de cicle, llavors els proscrips poden tornar a servir d'esclaus per als escollits.

Tampoc sabia trobar cap discapacitat física ni mental derivada del lloc origen de la persona, ni pel color de la pell, ni per cap altre tret físic que ens diferenciï com a humans. Científicament s'ha demostrat que no existeixen les races dins de l'espècie humana³, així que un cop més resulta evident que el problema doncs no és racial, ni cultural, ni ètnic; cal tenir molt clar que és un problema sistèmic capitalista.

Plantejem-nos quin és el motiu pel que la majoria de la gent migra a altres països. Caldria pensar que la causa principal és la d'intentar millorar les seves condicions de vida, que en els seus

llocs d'origen són molt pitjors als nostres. Hi ha qui creu que la migració s'ha de controlar i evitar i s'excusen emparant-se en localitzar el problema en els països d'origen i justificar la seva situació en la manca de desenvolupament. Si estudiem la situació d'aquests països d'origen, veurem com molts d'ells històricament han format part de les colònies dels nostres estats. La nostra riquesa s'ha fonamentat durant molts anys en aprofitar-nos del seu desconeixement o del endarreriment tecnològic armamentístic per a apoderar-nos dels seus recursos naturals i humans. Hem explotat i encara explotem les mines americanes, així com els seus pous de gas i petroli; tres quarts del mateix succeeix al continent africà i parts de l'asiàtic. En els casos en els que els seus recursos no ens agraden o no ens convencen, els venem armes tot enalçant els sentiments viscerals en pro del bel·licisme entre els propis clients. Amb tots els processos especulatius transnacionals incrementats ferotgement en les darreries del segle XX i els inicis del XIX, aquests països s'han transformat en els productors dels bens del primer món fabricats amb mà d'obra barata en una nova forma

d'esclavitud que ha globalitzat el mercat i incrementat les diferències socials.

Han sortit moltes propostes dins del possibilisme i/o reformisme, tals com la taxa Tobin⁴ o la condonació del deute extern dels països en desenvolupament, etc., que tot i que possiblement siguin un avenç, no acaben d'atacar l'arrel del problema, aquells que abans hem citat com assenyaladors, com escollits, com incitadors d'aquest sistema capitalista injust amb les persones per simple definició.

Oriol Rigola

1 El Decret de l'Alhambra o Edicte de Granada va ser un decret editat a l'Alhambra el 31 de març de 1492 pels, recentment anomenats Reis Catòlics, Ferran d'Aragó i Isabel I de Castella, en el qual s'expulsava a tots els jueus de la Península Ibèrica fixant com a termini el 31 de juliol de 1492.

2 Acabada la Guerra Civil, l'antic Palau de les Missions de l'Exposició Universal de Barcelona (1929) s'habilità com a camp de concentració per a immigrants "sense papers", entre 1952 i 1957, 15.000 d'ells foren deportats en tren als seus llocs d'origen majoritàriament al sud d'Espanya.

3 "Race and History" (Claude Levi-Strauss, 1952) o "The Race Question" (UNESCO, 1950)

4 La Taxa Tobin és un hipotètic impost sobre els intercanvis de divises. Els seus defensors creuen que aquest impost reduiria els moviments financers especulatius i dificultaria les fugues de capitals, d'altra banda produiria una important font de finançament per a combatre la pobresa al món.

Cap a una estratègia, fonamentada i actualitzada, d'alliberament nacional als Països Catalans

Cada Onze de Setembre es desencadena la demagògia d'un independentisme fraseològic, que té com a millor exponent a ERC i la seva branca juvenil. Aquests viuen d'explotar les legítimes emocions del poble català però mai ofereixen, i mai poden oferir, una concepció raonada, basada en els fets i actualitzada, de la lluita per la Llibertat dels Països Catalans en el marc del combat per la creació d'una societat emancipada de l'aparell estatal i del capitalisme.

Encara pitjor és el pretès independentisme de Joan Laporta, multimilionari sorgit des de les clavegueres del futbol-espectacle, defensor a ultrança, segons diu, d'un Estat català, a l'igual que d'un pretès capitalisme català.

Davant la demagògia i desmesura dirigides a crear estats anímics irracionals, manipulats des de dalt, és necessari en aquest moment, elaborar una interpretació reflexionada i serena, adequada al segle XXI i profunda, de l'acció emancipadora en la nació catalana.

L'essència de totes les expressions del nacionalisme català reaccionari (i per tant, espanyolista en última instància) és concebre l'alliberament nacional al marge de l'acció revolucionària, sense considerar el combat contra l'Estat i la classe empresarial. Això es presenta de diverses maneres. Una és l'explícita, la dels que volen un Estat català que seria el nou opressor i botxí de les classes populars, amb un suposat capitalisme nacional, estatal i privat, entregat a l'explotació dels treballadors dels Països Catalans.

Una variant més sofisticada, és la que s'empara en la

consigna "independència i socialisme". Fórmula vaga que no explica res sobre el com de la suposada independència ni sobre el què s'ha d'entendre per socialisme.

Comencem per la qüestió de l'Estat. Un Estat català no garantiria una independència real en les presents condicions. Doncs el fenomen de la mundialització (globalització), segons el qual un Estat d'Estats, hiperpoderós, EUA, i un capitalisme multinacional, dominen el món, triturant als pobles minoritaris i reduint a res les seves llengües i cultures.

Un Estat català s'ha de rebutjar, per tres raons: seria el nou sistema de dominació, fomentaria el capitalisme (com fan tots els ens estatals) i no podria garantir la independència real de la nació catalana. Doncs per la seva pròpia naturalesa d'aparell coercitiu i repressiu de la gent modesta, s'hauria d'aliar amb els poders planetaris, fent dels Països Catalans una nació no-lliure de forma renovada.

Per tant, un Estat català no podria garantir la recuperació de la llengua catalana, que aviat quedaria relegada per l'anglès, la llengua de l'Estat d'Estats mundial, EUA.

Ara s'observa que tots els que preconitzen una solució estatal a la qüestió nacional la realitzen entregant-se a l'Estat actual, el que existeix ara, que és l'espanyol. Això fa ERC, per a la que el règim autonòmic és la primera etapa de la marxa cap a la independència. Però aquest règim resulta ser una part de l'Estat espanyol, de manera que integrar-se en ell és avui la forma més nefasta d'espanyolisme.

En efecte, la veneració per l'Estat, condueix a posar-se al servei de l'ens estatal actual, el d'Espanya. Dit d'una altra manera, per a acabar amb l'espanyolisme disfressat d'independentisme, s'ha de liquidar el culte per allò estatal. Preconitzen, com a fi estratègic, un règim polític revolucionari, basat en l'autogovern per mitjà d'assemblees omni-sobiranes, sense l'aparell de l'Estat, sense exèrcit, policies, ministeris, cossos d'alts funcionaris, sistemes d'alliçonament educatiu, ni capitalisme estatal o privat.

Els devots de l'ens estatal que s'autoanomenen independentistes parlen de l'Estat català futur mentre serveixen a l'Estat present, l'espanyol. D'aquesta manera traeixen la causa de l'alliberament nacional.

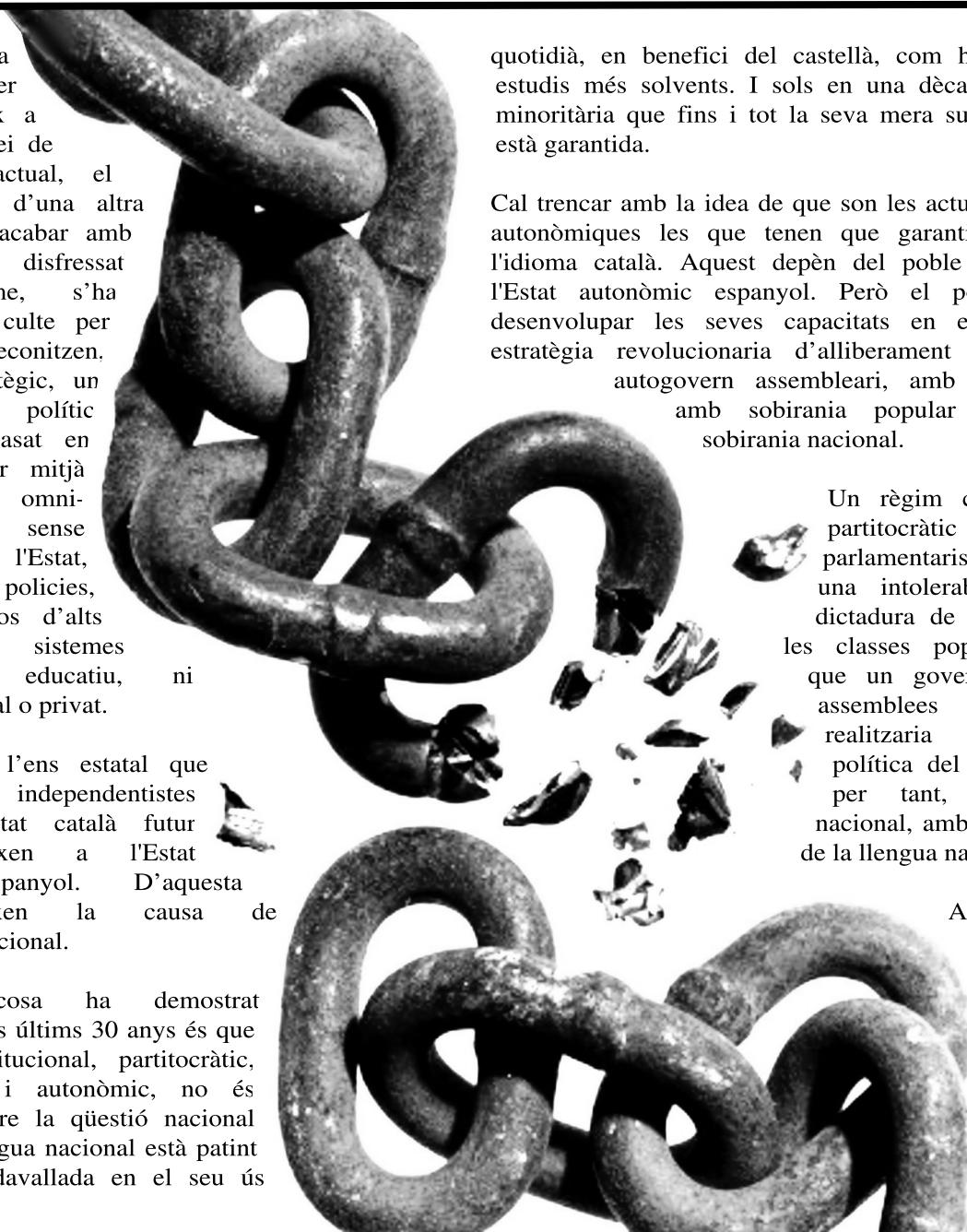
Si alguna cosa ha demostrat l'experiència dels últims 30 anys és que el règim constitucional, partidocràtic, parlamentari i autonòmic, no és capaç de resoldre la qüestió nacional catalana. La llengua nacional està patint una dramàtica davallada en el seu ús

quotidià, en benefici del castellà, com ho mostren els estudis més solvents. I sols en una dècada pot ser tan minoritària que fins i tot la seva mera supervivència no està garantida.

Cal trencar amb la idea de que son les actuals institucions autonòmiques les que tenen que garantir el futur de l'idioma català. Aquest depèn del poble català, no de l'Estat autonòmic espanyol. Però el poble sols pot desenvolupar les seves capacitats en el marc d'una estratègia revolucionària d'alliberament integral, amb autogovern assembleari, amb col·lectivisme, amb sobirania popular i, per tant, sobirania nacional.

Un règim constitucional, partidocràtic i parlamentari català seria una intolerable forma de dictadura de les elits sobre les classes populars. Mentre que un govern format per assemblees populars, realitzaria l'emancipació política del poble català i per tant, la sobirania nacional, amb la recuperació de la llengua nacional.

Al mateix temps, un Estat català seria, per la seva pròpia naturalesa, dependent i vassall de poders forans.

Mentre que el poble, auto-organitzat en assemblees, realitzaria el complert alliberament polític, cultural, històric i lingüístic. Aquesta és la única manera realista de plantejar l'alliberament nacional dels Països Catalans, contra França i Espanya, en el segle de la mundialització (globalització).

No ens deixem enganyar: aquells que parlotegen sobre un futur Estat català, ho fan per legitimar el present Estat espanyol autonòmic i, al nord, francès. La estatolatría és una malaltia mortal de l'ànima que acaba desitjant, per sobre de tot un ens estatal, sigui el que sigui. La línia d'ERC és il·lustrativa al respecte.

El mateix s'observa sobre el suposat capitalisme català. Des de fa més d'un segle, la burgesia catalana s'ha fusionat amb la burgesia espanyola, formant una classe nacional homogènia, espanyola, que està en contra de l'alliberament nacional, doncs és, i es sent, espanyola i ho espera tot de la protecció i refugi de l'actual ens estatal, l'espanyol.

Aquesta realitat s'ha consolidat encara més amb la formació de l'empresa multinacional espanyola en les últimes dècades, que unifica, i de forma rotunda, a les burgesies de les diverses nacions, tant la catalana com la basca, per a posar un exemple.

Així doncs, no hi ha un capitalisme català, ni una burgesia catalana aliena a l'espanyola o francesa, de manera que les úniques classes aptes per a la lluita per l'alliberament nacional, per l'exercici del dret d'Autodeterminació² fins a la independència, son les populars.

La nació catalana del segle XXI serà antiestatal i anticapitalista, o no serà.

Per tant, aconseguir el dret d'Autodeterminació, amb sobirania total pel poble català, amb la recuperació completa de la llengua, cultura i història, és sols una part d'un gran procés revolucionari, que ha de crear una societat lliure, sense ens estatal ni classe empresarial.

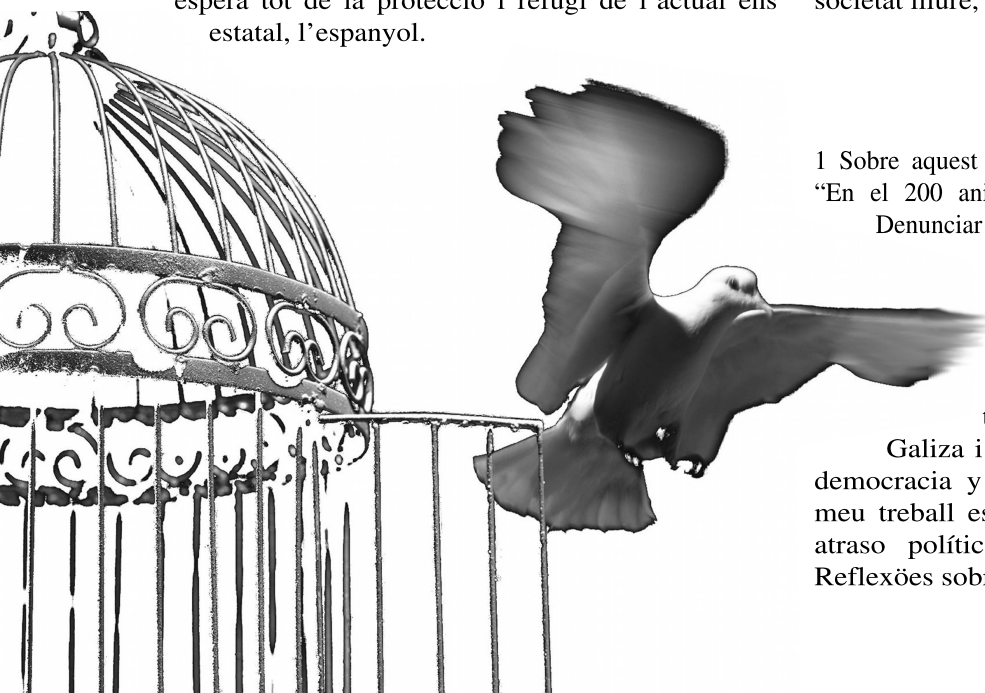
Félix Rodrigo Mora

1 Sobre aquest assumpte, recomano la lectura del meu pamflet "En el 200 aniversario de la Constitución española de 1812.

Denunciar el régimen de dictadura política constitucional, partidocrática y parlamentaria".

2 Sobre l'exercici efectiu d'aquest dret, no sols pels Països Catalans sinó de les altres nacions oprimides en el si de l'actual marc territorial de l'Estat espanyol, Canarias,

Galiza i Euskal Herria, consultar el meu llibre "La democracia y el triunfo del Estado", cp V. També, el meu treball específic al voltant de la nació gallega, "O atraso político do nacionalismo autonomista galego. Reflexões sobre O atraso económico de Galiza".

L'autogestió del nostre temps com a element reivindicatiu

Com en tota activitat pública i política, la convocatòria d'una vaga general requereix de la preparació d'aquelles que seran les idees-força mitjançant les quals intentarem convèncer a tota persona treballadora perquè la secundi. En un context com l'actual (de crisi i d'aprovació d'una nova reforma del mercat laboral) els sindicats i col·lectius llibertaris tradicionalment hem proposat la reducció de la jornada laboral i el repartiment del treball per tal de reduir l'atur. Podem dir que aquestes propostes han estat heretades de confrontacions passades on les característiques dels models de producció diferien dels actuals. És aquesta la raó per la qual crec necessari l'actualització del nostre discurs d'acord a la fase actual de transformació informacional del capitalisme. Destaquen, entre les diferents característiques d'aquesta transformació, la constant reducció dels llocs de treballs considerats estables i a temps complert, i l'augment de l'externalització i, per tant, la precarització d'una part molt important de la producció de les empreses. Una de les conseqüències d'aquest nou model de producció és l'"alliberament" de temps que les empreses intentaran gestionar d'acord als seus interessos. Des d'aquestes línies proposo la recuperació i la reivindicació d'aquest temps lliure com un dels eixos sobre els que basar el nostre discurs.

La recentment aprovada reforma laboral no és més que una nova adaptació a les necessitats actuals del sistema. Així, els seus trets principals són l'abaratiment de l'acomiadament per facilitar la reducció dels llocs de treball "permanents" i la descentralització de la negociació col·lectiva i l'adequació del marc legal a les noves formes de contracte per tal d'agilitzar la creació treball externalitzat i precari. Efectivament, la tendència actual, pel que fa als models de producció, és la reducció del nombre d'assalariats amb contracte estable amb temps complert

que realitzaria aquelles funcions que la direcció consideri estratègiques per a l'empresa. La resta de les activitats desenvolupades seran realitzades per personal extern permetent a l'empresa l'ajustament gairebé immediat del nombre de treballadors i hores per cobrir les seves necessitats. Aquest nou model permet a l'empresa mantenir la producció disminuint el nombre d'assalariats i el capital i el temps invertits. De l'aplicació d'aquest nou model productiu resulten unes taxes d'atur que no podran ser reabsorbides completament mitjançant la creació de noves ocupacions en el sector serveis. A més, aquesta taxa de desocupació ja no el podran justificar adduint els "salaris excessivament elevats" i la manca de qualificació de la mà d'obra desocupada.

Tradicionalment, els llibertaris hem apostat per la reducció de la jornada laboral (35 – 30 hores / setmana) i el repartiment del treball per acabar amb l'atur. Amb aquests canvis introduïts pel capitalisme, aquestes propostes ja no són suficients, simplement perquè la plena ocupació (situació en la que el 95% de la població en edat de treballar té una ocupació permanent, a temps complet i durant tota la vida) serà irrealitzable: La disminució de la jornada laboral ja no seria possible per la disminució del nombre de treballs permanents. A més, la reducció de la jornada laboral tindria els efectes desitjats només sobre aquella franja d'ocupacions que hem anomenat permanents però no afectaria el nombre ni les característiques dels treballs externalitzats. Per tant, cal contemplar aquesta situació per tal d'actualitzar el nostre discurs: si tot i l'estalvi de temps produït per l'avenç tecnològic la plena ocupació és irrealitzable, cal saber com apropiat-se d'aquest estalvi de temps. Cal, doncs, que siguem nosaltres els qui gestionarem aquest temps (alliberar-lo de la gestió del capital): hem de saber transformar aquest estalvi de temps

en llibertats individuals i col·lectives de manera que tothom hi tingui accés i esdevingui l'amo del seu temps.

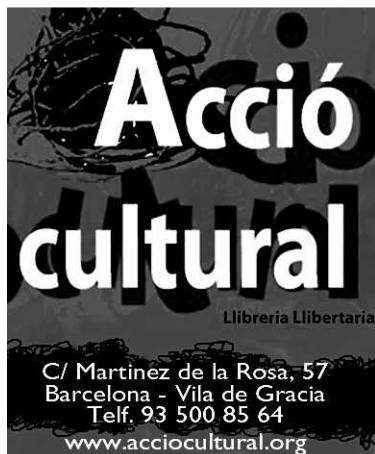
La reivindicació de la gestió d'aquest temps (el seu alliberament) ha de ser un dels nostres arguments de cara a plantejar una alternativa al capitalisme. Analitzo la seva potencialitat a continuació. Per a un nombre creixent de persones, el treball ja no és la font principal de realització personal i esdevé només un mitjà per guanyar-se les carxofes. Som cada cop més els que valorem més els temps que no dediquem al treball assalariat per tal de realitzar altres activitats fora del domini del Capital. Si a aquest fet, afegim el malestar generalitzat davant els impediments empresarials per gaudir de l'anomenada conciliació familiar i laboral, per l'anunci de que la jubilació es produirà als 67 anys o per la impossibilitat d'ajustar les jornades de treball a les nostres necessitats personals, crec justificat pensar que paga la pena explotar aquesta potencialitat per tal de que més gent prengui consciència de la situació i actuï per canviar-la. He d'afegir també l'exemple de la lluita portada a terme pels treballadors de l'empresa TMB (Barcelona) on l'argument central era la consecució de 2 dies de descans setmanal, és a dir, una clara reivindicació lligada al temps de lleure i a la seva autogestió.

És important també lligar aquesta apropiació dels períodes de temps (conseqüència de les ja esmentades reduccions de jornada,

contractes temporals, feines intermitents, etcètera) a la realització d'activitats econòmiques i socials fora de l'òrbita capitalista. Caldrà, doncs, lligar l'autogestió del nostre temps a la potencialització d'activitats creadores de la societat paral·lela al capitalisme. Fomentant el treball cooperatiu, les xarxes de consumidors, els mercats d'intercanvi, les xarxes d'economia social, etcètera compensarem la pèrdua de poder adquisitiu resultat del treball intermitents. Cal, a més, valorar molt positivament la propaganda pel fet, és a dir, la propaganda que realitzem simplement per la realització de totes aquestes activitats dins dels espais alliberats del capitalisme i que, sens dubte, hi atrauran a més persones, incrementant contínuament els espais alliberats al capitalisme.

En definitiva, tot indica que els canvis en el sistema productiu causaran una disminució del nombre hores que les empreses necessitaran per produir els mateixos béns i serveis així com un increment de les feines intermitents. Alliberem, doncs, aquest temps de les urpes del capital per tal de poder desenvolupar les nostres alternatives al sistema actual. Aprofitem l'oportunitat que se'ns presenta i reivindiquem-lo! Que la recuperació individual i col·lectiva d'aquest temps vagi de la mà de l'apropiació dels mitjans de producció i l'abolició del treball assalariat!

Miguel Angel Torrijos

Del roig, el negre, i el roig i negre de les banderes

En el seu llenguatge el negre és el color del pensament profund, abismal, i l'angoixa de l'ésser humà causada per la seva existència. Guarda similitud amb les tenebres de la nit, foragitada a la més lleu esclatxa de llum. La nit, contràriament a la llum diürna, té la propietat de convidar més a la meditació profunda, doncs la llum enlluerna totes les coses de la natura, i per la seva varietat de colors distreuen l'atenció, contràriament a la negra nit en la que el pensament s'enfronta a si mateix¹

Per la seva banda el roig simbolitza l'amor, la passió, i la sang, la mateixa que s'ha vessat pels treballadors caiguts durant la lluita i que ens agermana a tots, sang que més enllà de qüestions d'ètnia, gènere o d'altres condicionants és d'un mateix color, en oposició als estaments privilegiats i aristocràtics que es diuen de sang blava. El roig és el color de la revolució i està associat tradicionalment al sindicalisme i al moviment obrer.

Tot i els referents anteriors s'atribueix la bandera negra a la improvisació de Louise Mitchel durant la lluita de la comuna de Paris, quan amb un impuls de desesperació, es va despendre del mocador negre del cap i el va agitar a l'aire com una bandera de dolor i de mort, símbol a la vegada de la rebel·lió extrema² contra tota autoritat. A casa nostra la bandera negra va ser penjada com a símbol de resistència a ultrança i crit de llibertat o mort pels barcelonins assetjats per les tropes castellano-borbòniques el 1714, i ens la tornem a trobar al segle XIX durant les revoltes populars conegudes com les bullangues. Així mateix els pirates la varen fer servir com a penó de la seva rebel·lia aliena a tota submissió. Més tard, durant el primer quart del segle XX, la veurem reaparèixer a Rússia, com a símbol de l'anarquia, i a Ucraïna, escollida com la bandera dels revolucionaris de Nestor Makhno. Si la bandera blanca es el símbol de rendició davant una força superior, la negra expressa la voluntat de resistir, de rebel·lar-se, d'insubmissió.

Pel que fa a l'estàndard roig i negre utilitzats tradicionalment pels sectors anarcosindicalistes i anarcocomunismes, si ens situéssim al costat d'una bandera roig i negra que es trobi subjectada a un pal, ens trobarem que el color roig és el color predominat en aquest

costat, reduint-se en extensió a mesura que ens anem allunyem de l'asta, fins a assolir el domini absolut del negre en finalitzar a l'altre extrem. Si el negre ha estat sempre el color de l'anarquia, el roig ho estat sempre de la revolució, pel mateix motiu la bandera roja i negra inclou en el simbolisme dels seus colors el roig associat al sindicalisme i la revolució com a inici, i el negre de l'anarquia com a finalitat. Síntesi de les dues ensenyes utilitzades històricament pels anarquistes.

Pel que fa a l'origen de la bandera roja i negra tal i com la coneixem avui en dia, segons Abel Paz al seu llibre Durruti en la Revolució Espanyola, va néixer el 27 d'abril de 1931 al sindicat de la construcció de Barcelona amb motiu de la polèmica mantinguda per dos grups anarquistes: Bandera Roja i Bandera Negra a l'hora d'escollir la bandera amb la que haurien de manifestar-se el 1r de Maig la CNT i la FAI. Els primers incidién principalment amb la qüestió obrera i els segons mantenien postures mes radicals. La qüestió va ser resolta fonent les dues banderes per la diagonal a proposta de Garcia Oliver que militava al grup Bandera Negra³.

Fèlix Llop

1 Cantos y poemas de la guerra civil de España, Joan Llarch, Daniel's libro editor

2 Ídem 1

3 http://www.accionexpansiva.com/articulos_5_Simbolos-anarquistas.html

terra d'escudella
www.tdk.cat
C/Premià, 20 baixos, Sants (BCN) 93 422 16 13

Una carta de nit amb 15 plats
que et duren de viatge per diferents
gustos dels Països Catalans

distribuidora anarquista

**EL GRILLO
LIBERTARIO**

www.nodo50.org/elgrillolibertario
C/ Florida n° 40, baixos - 93 3755853
Ap. 287 - 08940 Cornellà de Llobregat (Bcn)

★ **café·restaurant·llibreria** ★

presentació de llibres·col·loquis ★

★ **5e aniversari** ★

manjars i pensar

★ **xerrades·concerts·exposicions** ★

Miquel Ricomà, 57
★ **938600789 Granollers** ★

L'anarquisme - de la doctrina a l'acció (fragments)

FEDERALISME

En resum, la societat llibertària del futur havia d'estar dotada d'una doble estructura: l'econòmica, constituïda per la federació d'associacions obreres d'autogestió, i l'administrativa, formada per la federació de comunes. Només faltava coronar i articular l'edifici amb una institució de gran abast, que pogués estendre's al món sencer: el federalisme.

A mesura que madura el pensament de Proudhon, la idea federalista s'afirma i preval. Una de les seves últimes obres porta el títol de *Du principe fédératif*; d'altra banda, sabem que, cap al final de la seva vida, s'inclinava a declarar-se federalista abans que anarquista. No vivim ja en l'època de les petites comunes antigues que, fora d'això, en aquell moment solien unir-se en federacions. El problema de l'era moderna rau en l'administració dels grans països. Proudhon fa la següent observació: "Si la superfície de l'Estat no superés mai la d'una comuna, deixaria que cada un decidís al seu arbitri i tot quedaria dit. Però no oblidem que ens trobem davant de grans aglomeracions de territoris on les ciutats, els pobles i els llogarrets es compten per milions". No es tracta de fragmentar la societat en microcosmos; la unitat és indispensable.

Però els "autoritaris" tenen la pretensió de regir aquests grups locals segons les lleis de la "conquesta", "el qual declaro absolutament impossible en virtut de la pròpia llei de la unitat", objecta Proudhon. "Tots aquests grups [...] són organismes indestructibles [...], que no poden desposseir-se de la seva independència sobirana, així com el membre de la comuna, en la seva qualitat de tal, no pot perdre les seves prerrogatives d'home lliure [...]. L'únic que s'aconseguiria [...] seria crear un antagonisme irreconciliable entre la sobirania general i cada una de les sobiranies particulars, revoltar una autoritat contra l'altra; en una paraula, organitzar la divisió creient fomentar la unitat. "

En semblant sistema d'"absorció unitària", les comunes o grups naturals quedarien "eternament condemnats a desaparèixer dins de l'aglomeració superior, que pot dir-se és artificial". La centralització, que consisteix a

"retenir en la divisió governamental a grups autònoms per naturalesa", "és la verdadera tirania per a la societat moderna". És un sistema imperialista, comunista, absolutista, trona Proudhon, agregant, en una d'aquestes amalgames el secret de les quals només ell coneixia: "Tots aquests vocables són sinònims".

Al contrari, la unitat, la verdadera unitat, la centralització, la verdadera centralització, serien indestructibles si, entre les diverses unitats territorials, s'instituís un llaç de dret, un contracte de mutualitat i un pacte de federació. "La centralització d'una societat d'homes lliures [...] consisteix en un contracte que els uneix. La unitat social [...] és producte de la lliure adhesió dels ciutadans [...]. Perquè una nació es manifesti en la seva unitat, és precís que l'esmentada unitat estigui centralitzada [...] en totes les seves funcions i facultats; és necessari que la centralització s'efectuï des de baix cap a dalt, de la circumferència al centre, i que totes les funcions siguin independents entre si i es governin per si mateixes. Com més es multipliquin els centres, tant més fort serà la centralització. "

El sistema federatiu és l'oposat de la centralització governamental. L'autoritat i la llibertat, dos principis en perpètua lluita, estan condemnades a transigir l'una amb l'altra. "La federació resol totes les dificultats que es presenten per aconseguir una harmonia entre llibertat i autoritat. La Revolució Francesa va establir les premisses d'un ordre nou, el secret del qual té la seva hereva, la classe treballadora. En què consisteix aquest ordre nou? En la unió de tots els pobles dins d'una 'confederació de confederacions'. Aquesta expressió no és capritxosa, per tal com una confederació universal seria massa vasta; és necessari conlligar grans conjunts. " I Proudhon, donat a vaticinar, anuncia: "El segle XX iniciarà l'era de les federacions".

Bakunin es limita a desenvolupar i aprofundir les idees federalistes de Proudhon. Igual com aquest, posa en relleu la superioritat de la unitat federativa respecte a l'"autoritària": "Quan desaparegui el maleït poder estatal que obliga a persones, associacions, comunes, províncies i regions a viure juntes, totes estaran lligades molt més estretament i constituïran una

unitat molt més viva, més real, més poderosa que la que es veuen avui forçades a formar sota la pressió de l'Estat, que aixafa tots per igual." Els autoritaris "confonen sempre [...] la unitat formal, dogmàtica i governamental amb la unitat viva i real, que només poden ser resultat del llibèrrim desenvolupament de totes les individualitats i col·lectivitats, així com de l'aliança federativa i absolutament voluntària [...] de les associacions obreres en comunes, d'aquestes en regions, i de les regions en nacions".

Bakunin insisteix en la necessitat d'un ens intermediari que serveixi de vincle entre la comuna i l'organisme federatiu nacional: la província, o regió, constituïda per la lliure federació de comunes autònomes. No s'ha de pensar que el federalisme condueix a l'aïllament, a l'egoisme. La solidaritat és inseparable de la llibertat. " Encara que absolutament autònomes, les comunes se senten [...] solidàries entre si i s'uneixen estretament, sense sacrificar un àpex de la seva llibertat. " Al món modern, els interessos materials, intel·lectuals i morals han servit per crear una unitat forta i real entre totes les parts que componen una nació i fins i tot entre diferents nacions.

I aquesta unitat sobreviurà als Estats.

Però el federalisme és una arma de doble tall. Així, durant la Revolució Francesa, el federalisme dels girondins era contrarevolucionari, mentre que l'escola monàrquica de Charles Maurras predicava el regionalisme. I a certs països, com els Estats Units, el caràcter federal de la Constitució és explotat pels qui neguen els drets civils als homes de color. Bakunin considera que únicament el socialisme pot aportar contingut revolucionari al federalisme. Per aquest motiu, els seus partidaris espanyols van recolzar més aviat tèbiament al partit federalista burgès de Pi i Margall, que es deia proudhonià, i fins i tot a la seva ala esquerra "cantonalista", durant el breu episodi de l'avortada república de 1873¹.

INTERNACIONALISME

El principi federalista condueix lògicament a l'internacionalisme, és a dir, a l'organització federativa de les nacions "en la gran i fraterna unió internacional dels homes ". També aquí Bakunin desemmascara la utopia

burgesa d'un federalisme no nascut del socialisme internacionalista i revolucionari. Molt avançat respecte del seu temps, és "europeista", com es diu actualment. Proclama la necessitat de formar els Estats Units d'Europa com a única manera de "fer impossible la guerra civil entre els diferents pobles que componen la família europea". Però té la precaució d'advertir contra la creació de lligues europees que agrupin els estats "tal com estan constituïts en el present": "Cap Estat centralista, burocràtic i, per tant, militar, encara que es cridi república, no podrà entrar sincerament i seriosa en una confederació internacional. Per la seva constitució, que mai no deixarà de ser una negació franca o dissimulada de la llibertat interna, tal Estat seria necessàriament una permanent declaració de guerra, una amenaça contra l'existència dels països veïns." Tota aliança amb un Estat reaccionari significaria una "traïció a la Revolució". Els Estats Units d'Europa, primer, i els del món sencer, després, només podran crear-se quan, a tot arreu, s'hagi destruït l'antiga organització fundada, de dalt a baix, en la violència i en el principi d'autoritat. Al contrari, en cas que triomfés la revolució social en un país donat, tota nació estrangera que es revoltés en nom dels mateixos principis seria rebuda en la federació revolucionària sense tenir en compte les fronteres que separen actualment els estats.

El verdader internacionalisme descansa sobre l'autodeterminació i el seu corol·lari, el dret de secessió. "Tota persona, tota associació, tota comuna, tota província, tota regió, tota nació, té el dret absolut de disposar de si mateixa, d'associar-se o no, d'aliar-se amb qui vulgui i de trencar les seves aliances sense consideració pels supòsits drets històrics ni per les conveniències dels seus veïns", afegeix Bakunin als conceptes de Proudhon. "De tots els drets polítics, el primer i més important és el dret d'unir-se i separar-se lliurement; sense ell, la confederació seria sempre només una centralització disfressada".

Per als anarquistes, emperò, aquest principi no implica una tendència divisionista o aïllacionista. Molt al contrari, abriguen la "convicció que, una vegada reconegut el dret de secessió, les secessions de fet es tornaran impossibles, ja que la unitat nacional serà producte de la lliure voluntat, i no de la violència i la mentida històrica." Llavors i només llavors, la unitat nacional serà "veritablement forta, fecunda i indissoluble". Lenin, i després els primers congressos de la Tercera Internacional prendran de

Bakunin aquests conceptes, que els bolxevics adoptaran com a base de la seva política de nacionalitats i de la seva estratègia anticolonialista, per a, finalment, renegar-ne i bolcar-se cap a la centralització autoritària i un imperialisme dissimulat.

DESCOLONITZACIÓ

Es pot observar que, per conseqüència lògica, el federalisme condueix els seus fundadors a preveure profèticament el problema de la supressió del colonialisme. En establir una distinció entre unitat "conqueridora" i unitat "racional", Prou adverteix que "tot organisme que excedeixi els seus justos límits i tracti d'envair o annexar-se'n d'altres, perd en força el que guanya en superfície, i tendeix a la seva dissolució". Com més amplii una comuna [llegeixi's nació] la seva població i el seu territori, tant més s'aproparà a la tirania i, finalment, a l'ensorrament.

"Que estableixi en certa distància d'ella sucursals o colònies i, tard o aviat, aquestes colònies o sucursals es transformaran en noves comunes que només quedaran unides a la metròpoli per un vincle federatiu i fins i tot poden arribar a desvincular-se totalment d'ella [...].

"Quan la nova comuna està en condicions d'abastir-se per ella mateixa, proclama la seva independència per voluntat pròpia: amb quin dret pretén la metròpoli tractar-la com a vassall, com propietat explotable en el seu benefici? "Per això en els nostres dies hem vist als Estats Units independitzar-se d'Anglaterra, el mateix que el Canadà, almenys de fet, ja que no oficialment. De la mateixa manera, Austràlia està per separar-se de la seva mare pàtria amb el consentiment i la total aprovació d'aquesta, i Algèria es constituirà tard o d'hora en la França de l'Àfrica, tret que, per abominables càlculs, insistim en sotmetre-la mitjançant la força i la misèria."

També Bakunin dirigeix la seva mirada cap als països subdesenvolupats. Dubta que l'Europa imperialista "pugui mantenir en la servitud vuit-cents milions d'asiàtics". "L'Orient, aquests vuit-cents milions d'homes adormits i subjugats que formen les dues tercers parts de la humanitat, es veurà obligat a despertar i a entrar en acció. Però, cap a on s'encaminarà, quin objectiu es fixarà? "

Sent "la més profunda simpatia per tota insurrecció nacional contra l'opressió".

Insta als pobles oprimits a seguir el fascinant exemple de la insurrecció espanyola contra Napoleó, la qual, malgrat la formidable desproporció entre els guerrillers nadius i les tropes imperials, no va poder ser dominada per l'invasor i va resistir durant cinc anys fins que, finalment, va aconseguir expulsar els francesos d'Espanya.

Tot poble "té el dret de ser ell mateix i ningú no ha d'imposar-li els seus costums, els seus vestits, el seu idioma, les seves opinions i les seves lleis". Però, torna a recalcar, no hi pot haver verdader federalisme sense socialisme. Desitja que l'alliberament nacional es compleixi "en benefici, tant polític com econòmic, de les masses populars", i "no amb l'ambiciosa intenció de fundar un Estat poderós". La revolució d'alliberament nacional que "es faci al marge del poble, haurà de recolzar-se en la classe privilegiada per triomfar [...] i per tant anirà necessàriament contra el poble"; serà, en conseqüència, "un moviment retrògrad, funest i contrarevolucionari".

Seria lamentable que les colònies, després d'alliberar-se del jou estranger, anessin a caure sota un jou propi, de caràcter polític i religiós. Per emancipar aquests països és precís "desarrelar de les seves masses populars la fe en qualsevol forma d'autoritat, divina o humana." Històricament, la qüestió nacional passa a segon pla davant la social. Només la revolució social pot salvar-nos; una revolució nacional aïllada no té possibilitat de triomf. La revolució social desemboca necessàriament en una revolució mundial.

Bakunin pensa que, una vegada superat el colonialisme, s'iniciarà la gradual i creixent federació internacional dels pobles revolucionaris: "L'avenir pertany abans que res a la unió euro-americana internacional. Després, molt més endavant, aquesta gran nació euro-americana es fondrà orgànicament amb el conglomerat afroasiàtic.

Com veiem, l'anàlisi de Bakunin ens projecta en ple segle XX.

L'anarquisme - de la doctrina a l'acció (fragments) Daniel Guerin, 1965

1 Quan Federica Montseny, ministra anarquista, va posar pels núvols el regionalisme de Pi i Maragall en una conferència pública pronunciada a Barcelona el gener de 1937, Gaston Leval va titllar aquesta actitud de traïció a les idees de Bakunin.

Contra l'imperialisme lingüístic. A favor de la linguodiversitat

Autor: Pere Comellas

Any de publicació: 2006

Editorial: La Campana **Col·lecció:** Obertures

Pàgines: 184

Cal lluitar per preservar les llengües? Són simples eines que utilitzem els éssers humans per comunicar-nos? Sí és així, no seria més pràctic emprar-ne tan sols una i facilitar l'entesa entre els ciutadans d'arreu del món?

Partint, entre d'altres, d'aquestes premisses aquest llibre ens explica, de forma molt entenedora i accessible a tothom, les diferents raons que ens han de portar a defensar la pluralitat lingüística. Ens facilita arguments i dades per rebutjar el fals pragmatisme i universalisme que implicaria la homogeneïtzació lingüística que no seria res més que un genocidi cultural, natural i social.

A banda del fet divulgatiu de llibre, quelcom que el fa molt interessant és la constant confrontació entre aquells que defensen els diferents arguments que a cada apartat van sorgint. Tot i que la voluntat del llibre queda clara en el subtítol, *A favor de la linguodiversitat*, no defuig la confrontació d'opinions contràries i pretén rebatre-les des de diversos punts de vista.

Per una banda ens planteja què pot implicar aquesta desaparició des d'un punt de vista patrimonial, com un bé comú de totes les persones. Ens aporta un paral·lelisme amb qualsevol creació humana, no només des d'un punt de vista folklòric, sinó artístic i explicant-nos la necessitat de preservar-les com a bé universal no només reduint-les als museus i a les biblioteques. Ens explica la seva importància per a les ciències naturals, el que la seva desaparició implicaria per la botànica, la zoologia i altres ciències. Un exemple d'aquest cas ens porta a la selva amazònica on la pèrdua de les llengües natives ha fet “desaparèixer”

diverses plantes que tan sols existien en l'imaginari dels seus parlants, desapareguts els parlants ha desaparegut el coneixement de l'existència d'aquestes plantes i amb elles l'ús que se'n feia (a nivell de salut, alimentari, etc.). Cal tenir present, segons l'autor, que una llengua no és només un codi per comunicar-nos, sinó que implica una manera diferent de veure el món, la història i l'espai que ens envolta, una manera de pensar que desapareixerà amb els seus parlants.

L'autor segueix aportant arguments en contra de l'homogeneïtzació lingüística basats en el dolor que suposa per aquelles persones que es veuran obligades a renunciar a la seva llengua. Cal recordar que aquestes substitucions sempre es produeixen violentament i que tot i que no sempre les armes estan presents en el procés, el menyspreu i la submissió que implica abandonar el propi idioma són les claus que es repeteixen en tots els processos diglòssics i d'assimilació cultural.

Tot i que en el llibre es reconeix que des de certs sectors capitalistes s'ha creat una argumentació en contra de la viabilitat econòmica de la diversitat lingüística hi ha arguments de pes a favor d'aquesta diversitat dins d'aquest mateix sistema capitalista (com, seguint l'exemple anterior, el cas de les corporacions farmacèutiques que engeguen programes de recuperació lingüística per aprofitar els coneixements de fauna i flora amazònica abans de la seva “desaparició”).

El llibre conclou que hi ha grans raons a favor de la diversitat encara que no es pot afirmar rotundament que hi hagi una relació de causalitat entre la desaparició de les llengües i la supervivència de la nostra espècie. Proposa, també, que caldria pensar que si les raons aportades fins al moment no són prou significatives, el mínim dubte al voltant de l'anterior afirmació, hauria d'aconsejar la preservació. Més llengües, més riquesa, més diversitat.

